

želni zakon od 26. marca 1909 dež. zak. št. 33, koroški deželni zakon od 14. septembra 1911 dež. zak. št. 44 in kranjski deželni zakon od 7. septembra 1912 dež. zak. št. 62.

Bistveno drugačne so pa odredbe deloma še danes veljavnega zakona od 19. marca 1876. drž. zak. št. 28 glede rokov za uveljavljenje pravnih lekov zoper razsodbe in odloke organov finančne uprave.*

Presoja policijskih kazni po upravnem sodišču.

Dr. Henrik Steska, član upravnega sodišča.

Vsled izrečnega predpisa § 48. avstr. zakona o upravnem sodišču so bile izločene iz pristojnosti dunajskega upravnega sodišča tudi vse kazenskopolijske stvari dotlej, dokler ne bi izšel kazenskopolijski zakonik. V stari Avstriji pa sploh ni prišlo do takega kazenskopolijskega zakonika. V našem zakonu o državnem svetu in o upravnih sodiščih ni take omejitve glede kazenskopolijskih stvari. Vendar je to dejstvo le malo znano in odvrtaajo poprejšnji predpisi še sedaj marsikoga od tožbe na upravno sodišče v kazenskih policijskih stvareh. Tudi je dokaj razširjeno mnenje, da gre pri kazenskopolijskih stvareh za stvari prostega preudarka. V teh stvareh pa po čl. 19. zakona o državnem svetu in o upravnih sodiščih ni do-

* Slovstvo:

Volkar: Das administrative Rechtsmittelverfahren 1887;

Petrin: Leitfaden des Verwaltungsverfahrens, 1917 (pag. 38 sl.);

Fleiner: Institutionen des deutschen Verwaltungsrechtes, 1919 (pag. 186 sl.; 225 sl.);

Herrmann - Herrnit: Grundlehren des Verwaltungsrechtes, 1921 (osmo poglavje);

Tezner: Die rechtsbildende Funktion der österreichischen verwaltungsgerichtlichen Rechtssprechung. IV. knjiga, 1922;

Merkel: Die Lehre von der Rechtskraft, 1923;

Kelsen: Allgemeine Staatslehre; 1925 (pag. 149, 300);

Mannlicher - Coreth: Die Gesetze zur Vereinfachung der Verwaltung; 1926 (pag. 67, sl. 74 sl.).

pustna tožba na upravno sodišče. To naziranje ne drži. Stvar prostega preudarka je sicer vprašanje, kakšno kazen je treba odmeriti v okviru zakonskih odredb o načinu in višini kazni, nikakor pa ni stvar prostega preudarka vprašanje o pravilnosti postopanja, kakor ne vprašanje o prosti oceni dokazov ob jasno določenih abstraktnih znakih delikta. Člen 19. točka 3. upravnosodnega zakona odreja edinole, da tožba na upravno sodišče ni dopustna v stvareh, kjer in kolikor so upravna oblastva po pozitivnem pravu upravičena odločati po prostem preudarku. S tem, da sme upravno oblastvo po prostem preudarku določiti višino in morda tudi vrsto kazni, pa nikakor ni odrejeno, da bi smelo postopati po prostem preudarku.

a) tudi pri ugotovitvenem postopku, namreč pri ugotavljanju stanja stvari t. j. onih konkretnih činjenic, potrebnih za podvajanje pod abstraktno pravno normo o deliktu, ako imamo predpise o postopanju, dalje

b) pri oceni ugotovljenih činjenic z ozirom na abstraktne znake delikta (vprašanje krivde) in

c) pri odmeri kazni, kolikor ta ne sme prekoračiti zakonitih predpisov o vrsti in višini kazni.

Pod b) omenjene ocene ugotovljenih činjenic in torej o krivdi nikakor ni zamenjati s prostim preudarkom, kajti abstraktni predpis o kaznivem dejanju vsebuje jasno določene znake vedenja in vladanja oseb, ki ga je smatrati za kaznivega in gre le za podvajanje stanja stvari (dolnji pojem), ugotovljenega s pomočjo dokazov, pod abstraktno pravno normo, ki predpisuje znake dotičnega delikta (gornji pojem). Nikakor ne gre, da bi smelo upravno kazensko oblastvo le oziraje se na občo blaginjo ali celo kar samovoljno se izreči za krivdo ali nekrivdo, ako so v dokazilnem postopku ugotovljene take činjenice, zbog kojih se to konkretno stanje stvari da nedvomno podvajati pod višji abstrakten pojem določenega delikta. Takozvana »prosta« ocena dokazov pa se nanaša le na ugotovitev stanja stvari in ne na podvajanje stanja stvari pod abstraktno normo. Ta svoboda je le v tem, da razsojajoče oblastvo pri oceni vsega dokazilnega materiala ni vezano na posebna pravila, marveč da določne, za podvajanje pod abstraktno pravno normo o deliktu potrebne činje-

nice smatra po lastnem prepričanju za dognane ali ne. To pa ni noben prost preudarek, marveč je možna le ena res zakonita rešitev tega vprašanja in se z napačno oceno dokazov more kršiti tudi subjektivna pravica obdolženčeva.

O prostem preudarku bi se smelo govoriti le, ako abstraktna pravna norma (gornji pojem) z ozirom na prepslošne znake (kakor n. pr. obča blaginja, lokalni interes, krajevna potreba, moralna ali strokovna zanesljivost), sama ni dovolj določena in jasna in mora upravno oblastvo samo s svojimi izkustvi izpopolniti dotično abstraktno normo. V teh slučajih resničnega prostega preudarka bi pravnik edino le na osnovi svojega juridičnega znanja, ki ga je moči znanstveno presojati glede pravilnosti, ali na osnovi obče dostopnega izkustva, ki se da istotako kontrolirati, ali tudi s pritegnitvijo izvedencev nikakor ne mogel te norme neposredno uporabljati in konkretne činjenice pod tako normo podvajati. Pri deliktih pa že z ozirom na obče veljavno in pojmovno potrebno osnovno načelo »nulla poena sine lege« ne moremo domnevati, da bi smelo šele kazensko oblastvo ob priliki kazenskega postopanja abstraktno znake delikta točneje določiti.

Kar se tiče kazni, je ta včasih točno določena in upravno oblastvo nima pri odmeri kazni prav nobene izbire. Večinoma pa je prepuščeno oblastvu, da v ožjih ali širših mejah izbere kazen, ki se mu z ozirom na olajševalne in obtežilne okolnosti in na imovinske in rodbinske prilike dozdeva primerna izmed več zakonito dopustnih možnosti. Tukaj opažamo, da nobena izmed teh možnosti ne krši subjektivnih pravic obsojenca. Prva in druga upravna stopnja odločata pri odmeri kazni resnično po prostem preudarku, ker zavisi njun ukrep pri določevanju kazni ne le od logičnih sklepov, ki jih moremo jasno zasledovati, ampak še od cele vrste imponderabilij, ki jih ni moči točno in nedvoumno pretehtati glede pravilnosti. Kolikor je nižje upravno oblastvo višino in vrsto kazni določilo v okviru zakonitih odredb, obsojencu torej ni moči trditi, da bi bil prikrajšan v svojih pravicah, in višje upravno oblastvo postopa glede tega vprašanja zopet po prostem preudarku. Ker tudi drugostopno upravno oblastvo v tem oziru ne more kršiti obsojenčevih pravic, marveč le tak v zakonu osnovan nepo-

srednji osebni interes, glede katerega odloča upravno oblastvo po svobodnem preudarku, zbog tega tudi glede odmere kazni v okviru zakona ne more biti dopustna tožba na upravno sodišče. Upravno sodišče sodi namreč v smislu št. 18 in 19 zakona o drž. svetu in o upravnih sodiščih le o kršitvah subjektivnih pravic ali takih, v zakonu osnovanih neposrednih osebnih interesov, glede katerih upravno oblastvo ne odloča po prostem preudarku.

Zoper policijske kazni upravnega oblastva prve stopnje je v različnih rokih dopustna pritožba na višje upravno oblastvo in zoper odločbo drugostopnega upravnega oblastva tožba zaradi kršitve materialnih in formalnih pravic na upravno sodišče. Od sreskega poglavarstva, od mestnega magistrata, od policijske direkcije ali policijskega komisarijata gre pritožba na velikega župana, od tega pa tožba na upravno sodišče. Od župana občine, ki kaznuje kolegijalno z dvema občinskima svetovalcema, gre pritožba na sresko poglavarstvo, od tega pa tožba na upravno sodišče. Zoper kazenske razsodbe oblastnega inspektorja dela gre pritožba neposredno na ministrstvo socialne politike (zakon o inspekciji dela čl. 6 in 23 in zakon o zaščiti delavcev čl. 125), zoper ministrovo odločbo pa tožba na državni svet.

Kolikor so v kazenskem postopanju občin upravnih ali policijskih oblastev prve stopnje dovoljeni kazenski nalogi brez predhodnega instrukijskega postopka, imajo ti nalogi značaj začasnega ukrepa in se šele za slučaj ugovora proti njim prične redno kazensko postopanje v prvi upravni stopnji.

V izjemnih slučajih (čl. 200 zakona o zavarovanju delavcev) gre zoper kazensko razsodbo upravnih oblastev prve stopnje pritožba na okrajno sodišče, vsled česar ne more priti do upravnosodne tožbe.

